
ŽELIMIR LASZLO ▫ Muzejski dokumentacijski centar, Zagreb

Preventivna zaštita u svijetu, a posebno u Europi poprima razmjere pokreta. Sve je više stručnjaka muzealaca, konzervatora i restauratora uvjereni kako je ona najbolji, najviši i na dulji rok najjeftiniji i jedini ispravan oblik zaštite.

I u nas se pokušava ponešto učiniti kako bi se preventivna zaštita, njene mjere i postupci sve više primjenjivali. To je zapravo dug naše generacije živućih prema onima koje će tek doći. Teorijski stvari izgledaju vrlo jednostavno. Sve što muzejske zbirke sadrže treba ostati sačuvano ad infinitum. Svaki predmet, ma kako nam on danas u zbirci beznačajno izgledao, treba sačuvati. U praksi, na žalost, to svaki muzealac zna, mnogi predmeti iz ovih ili onih razloga, propadaju. Dio krivnje snosi neumitni proces prirodnog propadanja materijala, ali je mnogo veći i češći uzrok neznanje, nebriga, vandalizam i neshvaćanje temeljne važnosti zaštite u muzejskim poslovima.

Muzejski dokumentacijski centar održao je nekoliko tečajeva posvećenih preventivnoj zaštiti. Stotinjak kustosa iz naših muzeja steklo je temeljno znanje iz preventivne zaštite. Čak je i 30-ak tzv. tehničkog osoblja (tehničari, domari, pomoćni preparatori...) polazilo tečaj, ali gotovo ni jedan ravnatelj, a pogotovo ne netko iz Ministarstva kulture ili netko od djelatnika gradskih uprava. Tako sada imamo situaciju u kojoj dobar dio muzealaca shvaća i nastoji primijeniti mjere preventivne zaštite, ali često nailaze na nesavladive zapreke u upravljačkim strukturama. Od poleta koji je u zagrebačkim muzejima nastao prije nekoliko godina kada su održani prvi tečajevi i nabavljene prve količine potrebnih specifičnih materijala malo je što ostalo. Osjeća se opći zastoj u primjeni mjera preventivne zaštite čak i tamo gdje smo bilježili dobre rezultate. Zašto? Dio je odgovornosti sasvim sigurno na upravljačkim strukturama, tamo gdje se donose odluke. One jednostavno preventivnu zaštitu ne prepoznaju kao jedan od najvažnijih poslova muzeja. Preventivna zaštita često se tretira kao drugorazredni posao. Važnije su, dakako, velike izložbe, čak i onda kada se zbog njih oštećuju eksponati. O tom demonstrativnom aspektu (i pomalo primitivnom) naše kulture u kojoj nije važna bit nego samo atraktivna vanjšina, valjalo bi puno toga reći, ali to ne možemo ovdje učiniti. Kao ilustraciju potpunog nerazumijevanja neka posluži podatak da je Ministarstvo kulture u 2000.

godini odbilo financirati sve zajedničke programe preventivne zaštite u Hrvatskoj, pa čak i održavanje tečajeva, unatoč tome što je posve jasno da se uvođenje preventivne zaštite ne može svesti samo na primjenu mjera u pojedinim muzejima. To potvrđuje iskustvo europskih zemalja. Mora postojati mjesto - a može ih, dakako biti i više - iz kojeg će se generirati tečajevi (jer su potrebna nova znanja), priručnici (jer je u njih često potrebno zavirivati), prijevodi stranih knjiga (jer ne znaju svi sve strane jezike) i mnogo toga drugoga.

Okolo preventivne zaštite, dakle, postoje u nas mnoge nejasnoće. Kako bismo otklonili makar dio njih predočujemo dva dokumenta.

Prvi Prema europskoj strategiji preventivne konzervacije (Towards a European Preventive Conservation Strategy) je dokument usvojen na sastanku u Vantaai, (Helsinki, Finska), održanom 21. i 22. listopada 2000. godine. On obrazlaže i naznačuje pravce zajedničkog djelovanja u Europi, a cilj mu je iniciranje Europske konvencije preventivne zaštite. To su, dakle, okviri u kojima bismo i mi trebali djelovati.

Drugi Prijedlog smjernica za zaštitu i preventivnu zaštitu muzejske građe izrađen je u Muzejskom dokumentacijskom centru (autori: Denis Vokić, dr. Ivo Maroević i Želimir Laszlo). Potreba za njim javila se kao opća potreba standardiziranja u muzejskoj struci i kao posljedica rada Komisije za donošenje mreže muzeja. U njemu se nastoje pobrojiti aktivnosti i mjere koje treba imati na umu kada se radi o zaštiti i preventivnoj zaštiti muzejske građe. Iz ovog dokumenta izuzeta je samo zaštita u slučaju oružanog sukoba, koja će se vjerojatno rješavati zasebno. Vjerujemo kako smjernice mogu pomoći pri planiranju i provođenju mjera zaštite. Njih doista treba koristiti kao podsjetnik.
